PAARD VAN TROJE
MEERJAREN BELEIDS-PLAN 2016 - 2020

I. TERUGBLIK PAG.3
II. TOEKOMST PAG.13

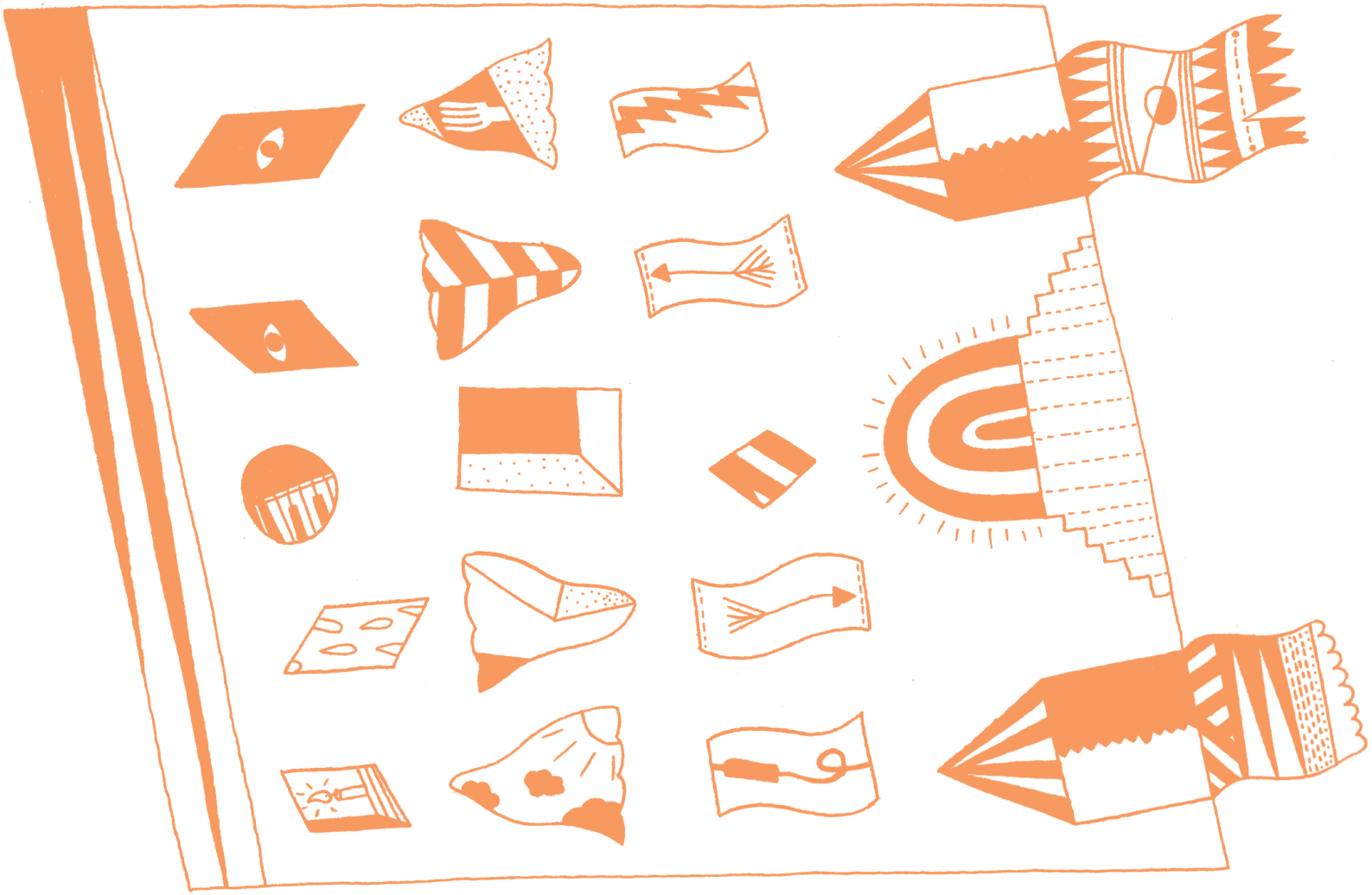

TERUGBLIK OP EN ZELFEVALUATIE VAN DE PERIODE 2013-HEDEN

Paard van Troje is de grootste instelling op het gebied van popcultuur in Den Haag en Zuid-Holland. Paard van Troje is lid van de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF). Jaarlijks organiseert Paard van Troje in zijn Grote en Kleine Zaal zo'n 150 concerten van nationale en internationale artiesten, ruim 100 dance-evenementen in de late avond en nacht en een aantal eigen festivals *(Sniester, State-X New Forms)*. Daarnaast is Paard van Troje locatie voor door andere organisaties geprogrammeerde festivals en evenementen *(Rewire, Haagse Popweek, Popronde, Tong Tong Fair, Crossing Border, I Love Hip Hop)* alsmede voor verhuringen op zowel zakelijk als cultureel gebied. Paard van Troje is eigenaar van en verzorgt de programmering in het Paardcafé waar jaarlijks ruim 300 veelal beginnende en regionale artiesten optreden. Daarnaast verzorgt Paard van Troje een deel van de programmering voor andere zalen en festivals binnen en buiten Den Haag.

Inhoudelijk beleid in de periode 2013-heden

Paard van Troje formuleerde voor de beleidsplan-periode 2013-2016 als missie het stimuleren van popcultuur in de metropool Rotterdam/Den Haag om op die manier mensen gelukkig te maken met muziek.
De organisatie hanteert daarbij de volgende doelstellingen:

- het presenteren en promoten van (inter)nationale en regionale artiesten;
- het signaleren (en aanjagen) van talent en nieuwe ontwikkelingen;
- het zoeken naar en initiëren van samenwerking met kunstinstellingen, festivals en creatieve personen in binnen- en buitenland en Den Haag en Rotterdam in het bijzonder;
- het fungeren als fysieke en virtuele ontmoetingsplek en veilige uitgaansgelegenheid, waar het publiek als vanzelfsprekend cultuur kan beleven.

Programmering en doelgroepen

In zijn rol als grootste poppodium van Zuid-Holland is de programmering van Paard van Troje zeer divers en doet deze recht aan de brede samenstelling van de bevolking van Den Haag en daarbuiten. 40 % van de ongeveer 175.000 bezoekers per jaar is afkomstig van buiten de stad, waarmee een directe economische spin-off naar horeca en retail in de stad wordt gerealiseerd.
Paard van Troje voert een evenwichtige programmering, waarmee liefhebbers van pop, rock, alternative, dance, roots, worldmusic, hiphop, R&B, jazz, reggae, avant-garde en klassiek worden bediend.
Binnen deze genres komen bovendien verschillende stadia waarin artiesten verkeren aan bod: zowel amateurs als professionals en geregeld een levende legende; van zeer populair aanbod (gemiddeld verkoopt elke week een programma uit) tot uitermate kwetsbaar.
De diversiteit van het publiek is groot. Paard van Troje trekt bezoekers uit alle maatschappelijke en

culturele groeperingen, maar ook uit alle leeftijdsgroepen. Deze diversiteit is in de loop der jaren alleen maar gegroeid. (zie fig. 1)

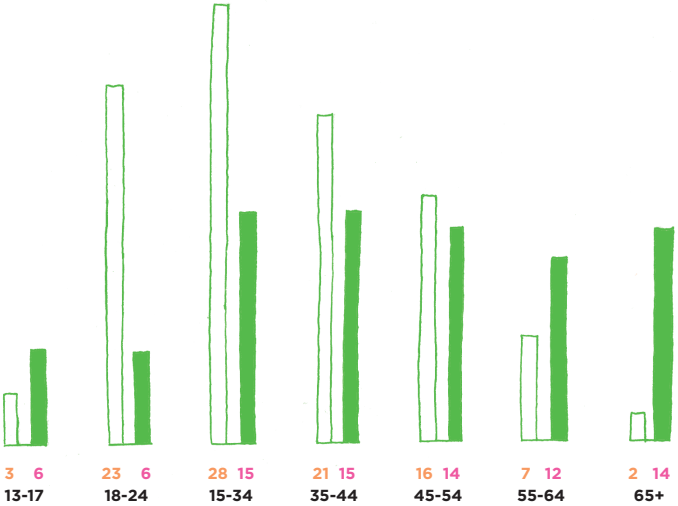

Fig. 1 - Procentuele leeftijdsverdeling bezoekers Paard van Troje 2014 en prognose 2020

Daar waar nodig wordt extra ingezet op genres en doelgroepen die binnen het palet ondervertegenwoordigd dreigen te raken. Zo werden tijdens de Kunstenplanperiode 2013-2016 binnen de liveprogrammering meer (internationale) bands die op het punt van doorbreken staan neergezet en werden de hardere genres (metal en stevige rock) consequenter geprogrammeerd en gepromoot. Bij de dance-programmering werd in twee richtingen gewerkt. Enerzijds is er de ontwikkeling, waarbij het onderscheid tussen dance- en livemuziek vervaagt. Paard van Troje presenteerde bij gevolg live elektronische muziek binnen een concert-setting met een iets latere aanvangstijd. Anderzijds heeft de elektronische dancemuziek zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een breed scala aan stromingen en subgenres. In Paard van Troje kwam deze diversiteit aan bod als resultaat van samenwerkingen met (veelal Haagse) organisaties die opereren binnen de verschillende dance-genres, waarbij beide partijen elkaar versterkten. De organisatoren en promoters kennen de jongere en cultureel diverse doelgroepen op hun duimpje, terwijl ze in de uitvoering konden profiteren van de professionele organisatie en faciliteiten van Paard van Troje.

Talentontwikkeling en cultuureducatie

Paard van Troje laat nieuw en toekomstig publiek al in een vroegtijdig stadium kennis maken met zijn programmering en ruimt binnen die programmering veel plaats in voor jonge, aanstormende artiesten. Popcultuur sluit naadloos aan bij de belevingswereld van kinderen, hetgeen geslaagde samenwerkingen heeft opgeleverd met de *Kunstbende* (voorronde Zuid-Holland), *Maris College* (Maris Music Awards), *Boekids Festival* en het beroepskeuzeprogramma *Girlsday*, waar meisjes uit de laatste klassen van het basisonderwijs een kijkje nemen in een beroepssector (techniek) die wellicht niet meteen op hun radar staat.
Sinds het seizoen 2015 – 2016 is Paard van Troje met een programma i.s.m. *Ready 2 Play* opgenomen in de brochure van *Cultuurschakel*, waarin het cultuur-educatief programma van alle Haagse culturele instellingen aan de Haagse scholen wordt aangeboden. 8 scholen schreven zich in met een totaal van bijna 500 leerlingen, verdeeld over drie voorstellingen in oktober 2015.
Het Paardcafé vormt binnen het eigen gebouw de opstapplaats voor beginnend talent binnen de Haagse popketen, soms alleen door Paard van Troje geprogrammeerd, maar zeker zo vaak in samenwerking met organisaties en initiatieven als *Haags Popcentrum, Stichting Aight, The Hague Bandstand, de Versafdeling, Musicon, Ready 2 Play, 3voor12* en *Kit Carrera's Drumatelier.*

Positionering

Paard van Troje neemt qua capaciteit in Nederland de zevende plaats in en is in Zuid-Holland het grootste poppodium. Het verzorgingsgebied strekt zich dan ook uit tot de hele provincie, waarbij doorlopend programmatische afstemming met de podia in de regio plaats vindt. Met een deel van de programmering (de grotere internationale namen) wordt publiek uit het hele land getrokken. (zie fig. 2)

De Nederlandse popsector is voortdurend in beweging. Podia vallen weg (*Watt* in Rotterdam), nieuwe podia verrijzen (*Tivoli/Vredenburg* in Utrecht, *Gebr. De Nobel* in Leiden) of vergroten hun capaciteit middels nieuwbouw of verbouwing (*Bibelot* in Dordrecht, *013* in Tilburg, *Doornroosje* in Nijmegen).

De capaciteitstoename van de podia in Utrecht en Tilburg heeft de concurrentiepositie van die podia aldaar versterkt met de kans op verschraling van met name buitenlands aanbod voor de Zuid-Hollandse regio. Boekers en managements zoeken over het algemeen naar locaties waar de grootst mogelijke recette gerealiseerd kan worden. De geografische ligging van Den Haag ten opzichte van Amsterdam was in dat opzicht al een belemmerende factor, terwijl de uitdijing van de (open lucht)-festivalperiode naar eerder in het voorjaar tot later in het najaar het poppodiumseizoen ook steeds korter heeft gemaakt. Paard van Troje wapent zich hier tegen door vroegtijdig acts te scouten, goede relaties met boekingskantoren op te bouwen en zo veel mogelijk afwijkende en eigenzinnige keuzes ten opzichte van de programmering van andere podia te maken.

Fig. 2 - Verzorgingsgebied Paard van Troje

Samenwerking

De kracht van de Haagse popmuzieksector heeft zich de afgelopen jaren onder de vleugels van Paard van Troje meer dan bewezen. Den Haag mag zich dan ook met trots “The City Of Peace, Justice and... Rock ’n Roll” noemen.
In eendrachtige samenwerking met alle andere popinstellingen in de stad wordt de hele keten van educatie, via productie en organisatie tot programmering in Den Haag gewaarborgd. Rotterdamse raadsleden spreken zelfs van “het Haagse model” als het gaat over popmuziekbeleid en de verregaande vorm van samenwerking en verdeling van verantwoordelijkheden zoals die in Den Haag in de loop der jaren (organisch) is gegroeid.
Paard van Troje was samen met *Haags Pop Centrum* initiator van de overlegstructuur in de vorm van *Haags Overleg Popmuziek* (H.O.P.) en de subsidiemogelijkheden voor kleinschalige initiatieven binnen het *Programmeurs Overleg Popmuziek* (P.O.P.).
Als grootste instelling binnen de schakel neemt de organisatie de verantwoordelijkheid goed om te gaan met de andere partijen binnen de sector. Hierbij wordt verwezen naar de desbetreffende passage over de Alliantie Popmuziek, zoals deze in de Beleidsplannen van *Haags Pop Centrum, Musicon, Stichting Aight* en *PIP* wordt verwoord. Paard van Troje is in deze organisator van programma’s en festivals, aanjager van nieuwe ontwikkelingen, samenwerkingspartner met bijna alle culturele instellingen in de stad, belangenbehartiger van de Haagse popmuziek, kennis- en expertisecentrum voor derden en bovenal raadgever en betrouwbare partner.

RANDY NEWMAN

“Randy Newman krijgt in Zuiderstrandtheater na verpletterende stilte een staande ovatie”

Paard van Troje presenteert Randy Newman in Zuiderstrand-theater (Zinesters).

Deze rol blijft niet beperkt tot het eigen gebouw. Paard van Troje treedt op als pop-programmeur voor andere Haagse instellingen en festivals als *Koninklijke Schouwburg, Zuiderstrandtheater* (en voor de verhuizing de *Dr. Anton Philipszaal*), *Nieuwe Kerk, Swan Market* en *Museumnacht*. Daarnaast is de organisatie ook buiten de stad actief door te programmeren voor *de Veste* in Delft (serie popconcerten in een zaal met capaciteit 350) en *Club Empire* in Rotterdam (serie popconcerten in een zaal met capaciteit 650).
Paard van Troje stelt zijn kennis en netwerk beschikbaar voor andere culturele partijen. Onder de noemer *Powered By Paard* maakten reeds diverse instellingen gebruik van de marketingkennis op popgebied die Paard van Troje te bieden heeft.
Paard van Troje vindt een sterke Haagse culturele sector als geheel van belang. Samenwerking is daarbij een kracht en zorgt voor meer rendement en publieksbereik. De diversiteit binnen de programmering is een sterk punt van Paard van Troje en geeft de organisatie veel verbindingsmogelijkheden. Om die reden is het logisch dat veel andere Haagse culturele instellingen samenwerking zoeken met Paard van Troje, terwijl Paard van Troje zelf voortdurend actief zoekt naar mogelijke samenwerkingspartners.
Dat gebeurt binnen de popmuziek, maar ook zeker daarbuiten. Paard van Troje heeft een sterke reguliere programmering die een prominente plaats inneemt in het Nederlandse poppodiumveld. Daarnaast speelt Paard van Troje een onderscheidende rol in Nederland door aan de wieg te staan van programma's, evenementen en festivals waarbij de artistieke grenzen van de popcultuur worden verkend en overschreden. Dit zijn weliswaar arbeidsintensieve en op financieel gebied risicovolle initiatieven, maar met een spannende programmering en een aanwijsbare publicitaire en inhoudelijke meerwaarde voor de stad Den Haag en zijn bewoners.

State-X New Forms Festival is het gezichtsbepalende en toonaangevende festival waarin de artistieke ambities van Paard van Troje worden samengebald en waarmee wordt gezocht naar nieuwe experimentele dwarsverbanden tussen pop, wereldmuziek, geïmproviseerde en gecomponeerde muziek en andere kunstvormen. State-X New Forms stond aan de basis van het grootste deel van de huidige artistieke samenwerkingsverbanden die Paard van Troje heeft gelegd. State-X New Forms legt door een samenwerking met het *Haags Pop Centrum* een link met de lokale avant-garde scene.
De editie van 2014 mocht volgens de recensenten van het in Nederland toonaangevende muziekblog Kindamuzik de boeken in met een dikke vette krul. Binnen de overvolle festivalkalender bleef het festival onderscheidend.
Het festival is in 2015 al toe aan zijn twaalfde editie en heeft inmiddels een groot aantal navolgers gekregen in den lande met als meest aansprekende en succesvolle voorbeelden *Incubate* in Tilburg, *Le Guess Who?* in Utrecht en *Rewire* in Den Haag.

In het streven naar voortdurende vernieuwing, scherpe profilering en het niet willen vervallen in routine en herhaling is State-X New Forms qua programmaprofiel vanaf de tiende editie opgeschoven in de richting van actuele gecomponeerde muziek, jazz en improvisatiemuziek en experimentele wereldmuziek.

De festivaleditie van 2015 is het officiële vertrekpunt voor een stadsbrede samenwerking op jazzgebied. Samen met het *Dans-en Muziek Centrum*, het *Koninklijk Conservatorium, Projazz* en *Prospero* verzorgt Paard van Troje onder de naam *Jazz070* jazzprogrammering door de hele stad.

Meerdere samenwerkingsverbanden waren een direct gevolg van de grensoverschrijdende visie van State-X New Forms. Zo was Paard van Troje één van de initiatiefnemers van *Dag in de Branding* (een festivaldag rondom actuele muziek, die vier keer per jaar op een aantal Haagse locaties plaats vindt). Daarin wordt samengewerkt met de *Johan Wagenaar Stichting*, het *Koninklijk Conservatorium, Korzo Theater, Theater aan het Spui* en het *Residentie Orkest*. De gedurende *Dag in de Branding* ontwikkelde serie Daydreaming heeft er voor gezorgd dat Paard van Troje een prominente (inter)nationale rol speelt op het gebied van neoklassieke muziek: artiesten als *Dustin o'Halloran* en *Nils Frahm* hebben er een nauwe band met Den Haag door gekregen.

Als vervolg op een optreden van de Nederlandse saxofonist *Ties Mellema* en het *Residentie Orkest* tijdens State-X New Forms ontwikkelde Paard van Troje samen met het *Residentie Orkest* de concertreeks *Symphonic Junction*, waarbij pop- en jazzmusici samenwerken met het orkest. Met gemiddeld zes unieke concerten per jaar is dit een substantieel deel van de programmering geworden, waarbij niet alleen de publieksgroepen, maar ook de muzikale visies van beide instellingen elkaar ontmoeten op het kruispunt van klassiek en pop. Het leverde adembenemende, spannende en drukbezochte avonden op met muziek van onder meer *Janne Schra, Antonio Vivaldi, Brett Dean, My Brightest Diamond* en *Aaron Copland*.

Sinds 2014 organiseert Paard van Troje samen met de *Stichting Evenementen Grote Markt* het Sniester-festival.
Het evenement is de opvolger van het Pophotspot-festival en vindt plaats in het laatste weekeinde van mei. Met Sniester gaan beide partijen terug naar de basis: geen dure hoofdacts, maar een uitgebreid gratis toegankelijk programma met inhoudelijk interessante acts die een positief en energiek Sniester-gevoel uitstraalden. De eerste twee edities van Sniester waren met 20.000 bezoekers een ongekend succes en het festival veroverde meteen een plaats binnen de Haagse festivalkalender. Vanaf de eerste editie is het *Haags Pop Centrum* uitgenodigd als partner voor de lokale programmering van het festival.

Samen met *Musicon* en *Stichting Aight* werd het educatieve hiphop-traject Guerilla Training georganiseerd, waarbij artiesten die 's avonds in het Paard van Troje optraden in de middag workshops gaven.

Paard van Troje heeft de logische combinatie tussen muziek en film gestalte gegeven. Er zijn filmprogramma's gepresenteerd in Paard van Troje (i.s.m. *Eyetunes* van programmeur Marcel Kollen) en in strandpaviljoen *Zuid* ('Movies That Rock') en met het *Haags Filmhuis* worden concerten en films die een link met elkaar hebben aan het publiek aangeboden in een gezamenlijk pakket.

Economische en maatschappelijke betekenis

Ook buiten de muziek speelt Paard van Troje een rol. Er waren avonden op het gebied van wetenschap, technologie, politiek, literatuur en filosofie in samenwerking met *Universiteit Leiden* (Ontmoetingen tussen kunstenaars en wetenschappers, zoals Kyteman en Bas Haring), *Haagsch College* (Joris Luyendijk, Leo Blokhuis), *NWO* (Spinoza te Paard met laureaten van de Spinoza-premie), *Crossing Border* (Salman Rushdie) en het *Rathenau Instituut* (Tektok).
Deze 'non-muzikale' programmering past binnen de opvatting dat een culturele instelling ook een maatschappelijke betekenis dient te hebben. Die rol draagt Paard van Troje graag uit. Op één gebied had Paard van Troje die rol overigens liever niet gespeeld. Nadat in 2012 al de uitvaartdienst van muzikant *Hans Prins* in Paard van Troje plaats vond, gebeurde datzelfde in 2014 na de dood van tekenaar *Marnix Rueb.*

Met zijn 175.000 bezoekers per jaar levert Paard van Troje een belangrijke economische bijdrage aan de stad Den Haag. Een aantrekkelijke programmering trekt bezoekers en toeristen naar de (binnen)stad die daar parkeren, eten, er een dagje uit van maken (met bezoek aan een van de mooie musea in Den Haag) en (soms) slapen (bijv. in de Paard van Troje kamer van *Hostel KingKool*).
De aanwezigheid van een goed programmerend poppodium in een stad kan zelfs een beslisfactor zijn bij de keuze voor een woon- of studielocatie.

De programmering van Paard van Troje zorgt ook in directe zin voor economische spin-off. In 2014 werd voor € 50.000 aan hotelovernachtingen voor artiesten geboekt, almede een bedrag van meer dan €100.000 uitgegeven bij Haagse toeleveringsbedrijven (winkels, verhuurbedrijven, vormgevers etc.).

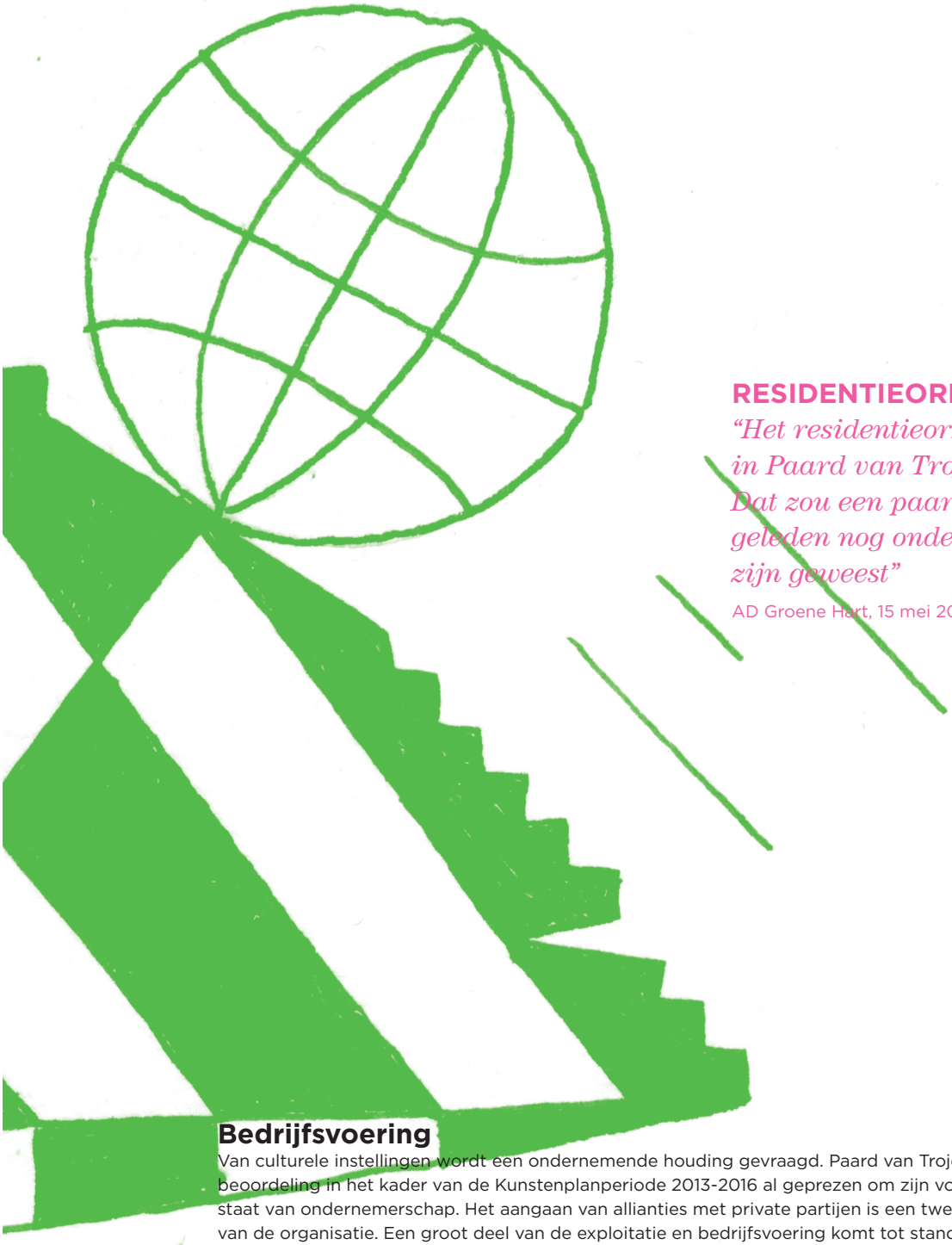

RESIDENTIEORKEST

"Het residentieorkest in Paard van Troje? Dat zou een paar jaar geleden nog ondenkbaar zijn geweest"

AD Groene Hart, 15 mei 2014

Bedrijfsvoering

Van culturele instellingen wordt een ondernemende houding gevraagd. Paard van Troje werd bij de beoordeling in het kader van de Kunstenplanperiode 2013-2016 al geprezen om zijn voorbeeldige staat van ondernemerschap. Het aangaan van allianties met private partijen is een tweede natuur van de organisatie. Een groot deel van de exploitatie en bedrijfsvoering komt tot stand via de afdeling horeca. Helaas zijn de financiële afspraken met artiesten in de popmuziek dusdanig, dat op dat vlak weinig mogelijkheden zijn tot eigen extra inkomsten voor de organisatie.

Paard van Troje is zowel kostenbewust als voortdurend bezig met het zoeken naar manieren om de eigen inkomsten te verhogen. Het invoeren van een betaalde garderobe in 2014 (deels via een lockersysteem) zorgde gedurende dat jaar al meteen voor een extra omzet van € 24.000. De hoeveelheid bezoekers van Paard van Troje maakt dat de organisatie een gewilde (sponsor)partner is voor private partijen als Grolsch, Rabobank en Pernod Ricard.

In een stad met veel nationale en internationale politieke en bestuurlijke organisaties liggen er veel mogelijkheden tot verhuur van het pand. Paard van Troje is één van de weinige poppodia in Nederland die een aparte medewerker voor de acquisitie van verhuur in dienst heeft. Dit garandeert snelle en professionele offertes en begeleiding aan de verhurende partij en leidt jaarlijks tot een aanzienlijke omzet (gemiddeld 20 verhuringen en een omzet van € 150.000).
Het pand werd de afgelopen jaren gebruikt voor activiteiten van ambassades (de Mexicaanse ambassade vierde reeds een aantal maal haar Dia Del Independencia in Paard van Troje), politieke partijen (uitslagenavonden van SP en PvdA bij verkiezingen, een stembureau in Paard van Troje), ministeries (Personeelsfeesten van Ministeries O, C & W en Binnenlandse Zaken),ontwikkelingsorganisaties (Seminar van Humanity House met o.a. minister Ploumen), tv-producenten (live-uitzending De Beste Singer/Songwriter van Nederland, College Tour met minister Jeroen Dijsselbloem) etc.

Sinds 1 januari 2014 heeft Paard van Troje het Paardcafé in eigen beheer genomen na jaren waarin het werd verpacht. Het Paardcafé is een besloten vennootschap waarvan de stichting enig aandeelhouder is. Vooralsnog heeft dit nog nauwelijks tot meer financiële armslag voor de stichting geleid. Het belang van Paardcafé zit vooral in de rol als podium voor beginnende bands binnen de keten van Haagse talentontwikkeling.

Terugblikkend kan worden vastgesteld dat ondanks al deze inspanningen de eerste jaren van de Kunstenplanperiode 2013-2016 niet gemakkelijk zijn geweest. Gemiddelde horecabestedingen waren flink terug gelopen en vonden pas in de loop van 2014 weer de weg omhoog. Eerdere bezuinigingen op het cultuurbudget van de Gemeente Den Haag en een aantal oninbare vorderingen zorgden er voor dat de Stichting met een negatief eigen vermogen kwam te zitten. Mede dankzij de forse reserve groot onderhoud kwam de liquiditeit niet in gevaar. Door ondernemerschap kon het grootste deel van het negatief eigen vermogen worden ingelopen. De welkome hulp van een balanssteun van de gemeente Den Haag aan het einde van 2015 bood de laatste stap het probleem op te lossen.
De bezoekerscijfers bleven stabiel in 2014 en met een stijging van de gemiddelde bestedingen per hoofd van de bezoekers kon dat jaar met een fiks positief saldo worden afgesloten. Door consequente cost-control en gedoseerd omgaan met de risico's van programmering kon een fundament worden gelegd onder een programma dat inhoudelijk ook nog eens sterk te noemen was.

Begin 2014 werd afscheid genomen van Jeroen van de Wiel als directeur. Onder zijn leiding waren overtollige kosten op gebouw en personeel terug gebracht, waardoor Paard van Troje een efficiënte, maar ook erg smalle organisatie was geworden met ongeveer 19 fte's, waarvan een deel tijdens 2014 en 2015 vanwege ziekte niet inzetbaar was. De verwachting is dat begin 2016 alle functies ingevuld zijn, maar de basis blijft zelfs dan nog smal.
De nieuwe directeur werd op de eigen werkvloer in de persoon van Majel Blonden gevonden en onder haar leiding werden nieuwe stappen gezet om de blik naar buiten te richten door nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en het cultureel ondernemerschap uit te breiden.

De organisatiestructuur van Paard van Troje is er een van een stichting met een onbezoldigd bestuur, die verantwoordelijk is voor het functioneren van de directeur. De directeur heeft van het bestuur de taak gekregen de dagelijkse bedrijfsvoering te doen en verantwoordt zich daarvoor tweemaandelijks in de bestuursvergadering. Het bestuur is verantwoordelijk voor de opgemaakte financiële verslagen. Het bestuur zorgt voor het opstellen en handhaven van de regels met betrekking tot de procedures voor jaarverslag, jaarrekening en andere financiële rapportages.

Zowel op programmatisch gebied (diversiteit in genres), op het gebied van publieksbereik (samenwerking met cultureel diverse coproducenten), het personeelsbeleid, als ook de bestuurssamenstelling opereert Paard van Troje met oog voor de diversiteit van de samenleving en de Haagse bevolking in het bijzonder.

Paard van Troje heeft zich bewezen als een onmisbare aanjager en partner voor de popmuziek in Den Haag en kijkt dan ook met vertrouwen en enthousiasme vooruit naar de komende jaren. Met name de ontwikkelingen rondom het Spuikwartier zullen een nieuw impuls aan de Haagse cultuur geven waaraan Paard van Troje voor de popmuziek de hoofdrol zal gaan spelen.
Paard van Troje heeft er alle vertrouwen in dat de Gemeente Den Haag die positie en rol onderkent.

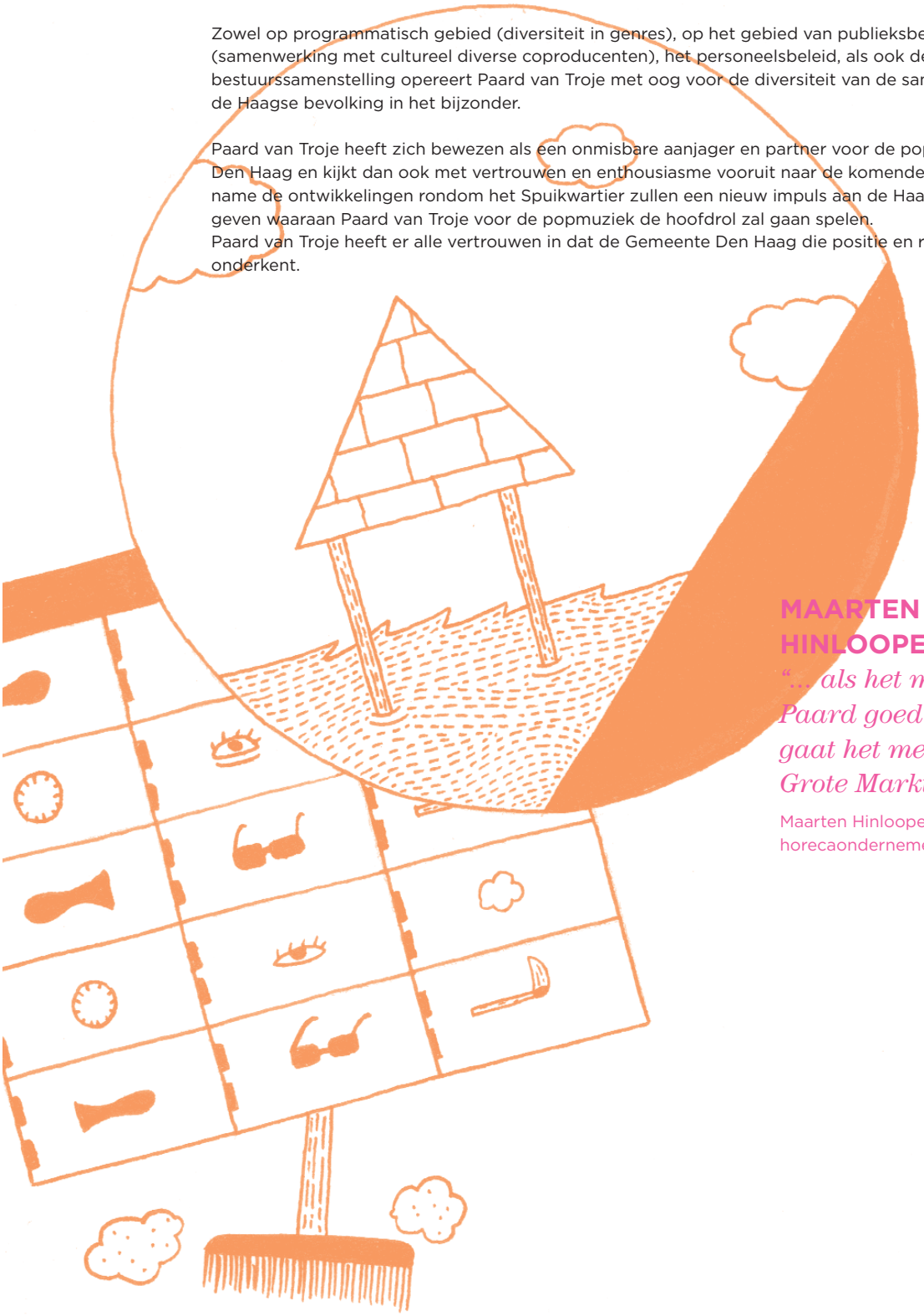

MAARTEN HINLOOPEN

"... als het met het Paard goed gaat gaat het met de Grote Markt goed"

Maarten Hinloopen, horecaondernemer

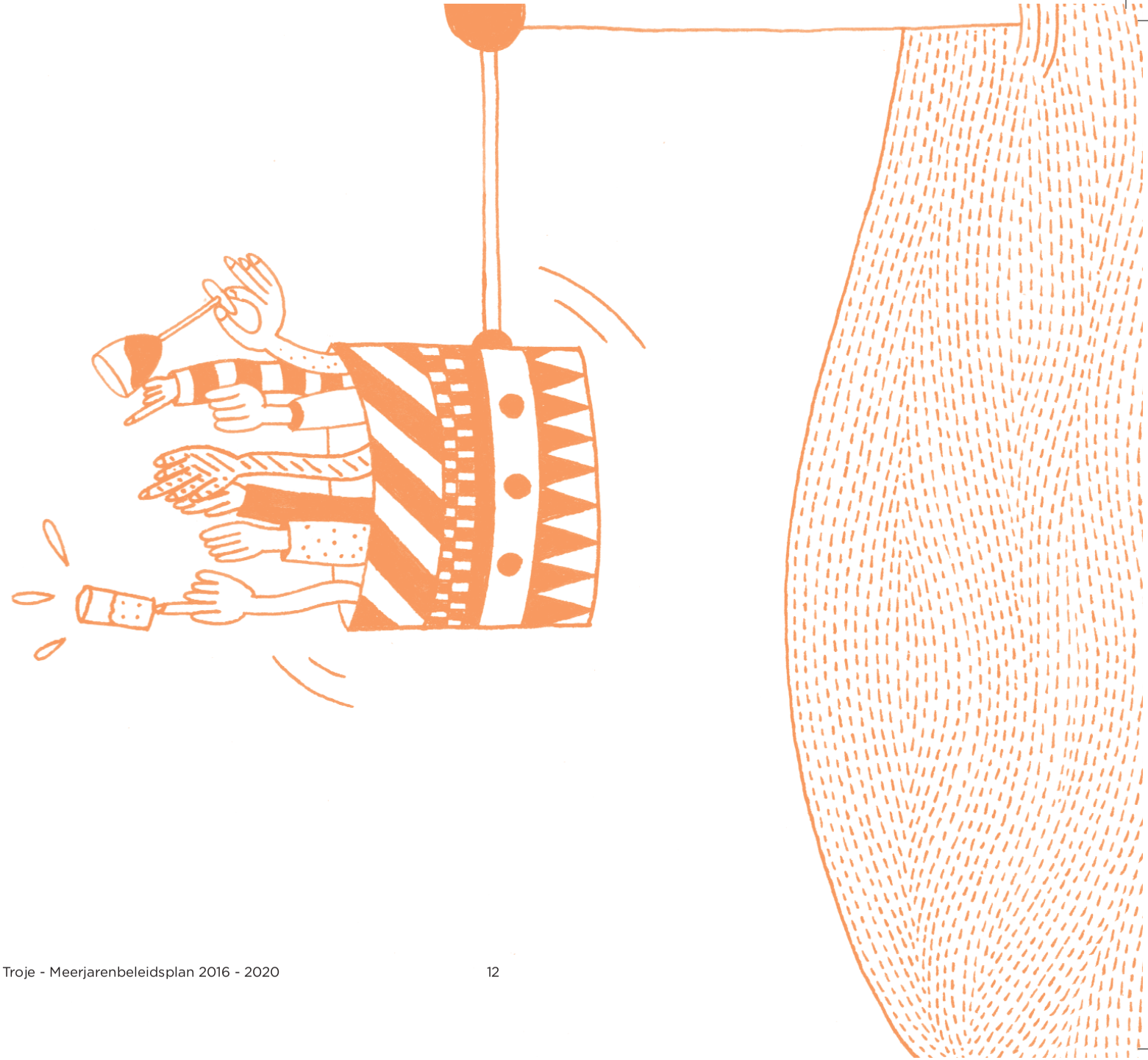

PLANNEN EN ACTIVITEITEN VOOR DE PERIODE 2017 - 2020

Inhoudelijk Beleid

Paard van Troje formuleert zijn missie kort en krachtig als: mensen gelukkig maken met muziek. Paard van Troje is in Den Haag “de plek om te zijn” als het gaat om popmuziek.
Als podium bedient Paard van Troje van alle Haagse culturele instellingen het breedste publiek. De programmering van Paard van Troje bestrijkt het hele palet van stijlen binnen de popmuziek en kijkt ook geregeld naar andere muziekgenres als jazz, wereldmuziek, klassieke en actuele gecomponeerde muziek, en disciplines als gesproken woord, film en wetenschap. Een poppodium is in de ogen van Paard van Troje meer dan een gebouw - het is tevens een expertisecentrum en een aanjager van popcultuur binnen en buiten de stad.
Paard van Troje houdt van klein tot groot een vinger aan de pols van het popmuzikale ecosysteem van de stad en speelt een centrale rol als (mede)ontwikkelaar van programma, uiteenlopend van jong talent in het eigen podium-café tot grootschalige optredens in het Spuikwartier.

De doelstellingen van Paard van Troje voor de Kunstenplanperiode 2017-2020 zijn:

Het bereiken van een breed publiek middels het programmeren van een breed aantal stijlen, met daarbinnen aandacht voor zowel levende legendes als nieuw talent en voor zowel populaire acts als kwetsbaar programma. Paard van Troje zet een avontuurlijke programmering neer, waarbij aansluiting bij de steeds veranderende voorkeuren van popmuziekliefhebbers niet uit het oog wordt verloren. Het publiek wordt bediend door vraaggericht te programmeren zonder de integriteit te verliezen.

Een leidende rol spelen in het Haagse uitgaansklimaat en de stad hiermee aantrekkelijker maken voor bezoek van buitenaf. Paard van Troje is de logische partner op het gebied van popmuziek in de stad en binnen het Spuikwartier in het bijzonder. De in de organisatie aanwezige expertise wordt ingezet ter versterking van het popklimaat van Den Haag en omgeving. Paard van Troje speelt een belangrijke muzikale rol binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Het initiëren en aanmoedigen van samenwerking. Bundelen van krachten in de stad zorgt er voor dat het geheel meer wordt dan de som der delen. Daar valt ook onder het optimaal faciliteren van cultuureducatie-trajecten en het spelen van een actieve rol in de talentontwikkeling van Haagse muzikanten. En vanzelfsprekend het zelf of in samenwerking met anderen creëren van uniek programma.

Het bieden van de best mogelijke ervaring aan de bezoekers door meer dan een gebouw te zijn. Een speerpunt is op zoek te gaan naar de juiste locatie voor het juiste programma. Zo wordt de meerwaarde van een live-voorstelling voelbaar gemaakt. Paard van Troje faciliteert het consumeren van muziek, kiest daarbij voor een fysieke benadering en streeft er naar meer mensen van achter hun beeldscherm naar het podium te trekken. Door middel van het geven van achtergrondinfo, inleidingen en presentaties wordt verdieping geboden en een persoonlijke beleving meegegeven aan de optredens. Tegelijkertijd wordt hiermee het publieksbereik vergroot onder meer door het stimuleren van herhaalbezoek.

Positionering en bijdrage aan het totale aanbod

De komende jaren blijft Paard van Troje het enige grote poppodium in Den Haag, alsmede in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De programmering zal dan ook zeer divers blijven. Met beoogd minimaal 150 concerten en 120 nachtprogramma's op jaarbasis kan die diversiteit gegarandeerd worden.
Paard van Troje groeit mee met zijn publiek (popmuziek is al lang niet meer voorbehouden aan jongeren alleen), maar heeft tevens oog voor de vraag vanuit nieuw intredende, jonge doelgroepen (reeds vanaf de kinderleeftijd). De door het *Haags Pop Centrum* te ontwikkelen leerlijn op het gebied van popmuziek zal door Paard van Troje als uitvoerend producent binnen het eigen gebouw worden vorm gegeven. Andere reeds lopende educatieve projecten worden gecontinueerd. Ook de in de vorige paragraaf geschetste centrale rol voor Paard van Troje als onmisbare schakel (met het Paard-café als weerspiegeling van het Haagse muziekklimaat), alsmede als eindstation in het traject van talentontwikkeling van Haagse muzikanten blijft onverminderd bestaan.

Een optreden in het Paard van Troje of elders in samenwerking met het Paard van Troje biedt een unieke, intieme ervaring, waarbij de juiste artiesten in de juiste setting zijn geplaatst.
Intimiteit is daarbij niet noodzakelijk synoniem met kleinschaligheid, zo lang het totaalplaatje maar klopt. Een seated concert van *Randy Newman* in *Zuiderstrandtheater* of van *Jef Neve* in Paard van Troje heeft die intimiteit, maar kolkende staanplaats-optredens van *Typhoon, Golden Earring* of *Editors* hebben hetzelfde effect: publiek en artiest voelen zich met elkaar verbonden.
Deze programma's bieden een alternatief voor de festivalisering van het culturele aanbod. Waar festivals vooral de zap-cultuur omarmen en de entourage centraal zetten, staat bij Paard van Troje de uitvoering en beleving van die specifieke artiest voorop.

ARMIN VAN BUUREN

"Optreden in Paard van Troje voelt als thuiskomen"

Wereldwijde nummer 1 DJ Armin van Buuren tijdens zijn optreden op 18 mie 2013 in Paard van Troje

DUBLIN LEDGENS

"Zaterdag avond naar de Dublin Legends (The Dubliners) geweest Heerlijke avond met veel jeugd sentiment, rond 1975 gingen ze nl discotheken bij langs, Paard dank je wel voor deze machtige avond!"

Facebook reactie

Het is voor het creëren van de juiste ambiance vanzelfsprekend dat Paard van Troje nog meer buiten het eigen gebouw gaat programmeren: concerten in de *Nieuwe Kerk, Prins27, Koninklijke Schouwburg, Zuiderstrandtheater, Zuiderparktheater* etc. zijn daarbij een opmaat naar de popprogrammering in het Spuikwartier vanaf 2018. Binnen dat complex zullen artiesten die nu aan Den Haag - vanwege te beperkte (zit)capaciteit - voorbij gaan alsnog kunnen worden geprogrammeerd. Den Haag kan met het Spuikwartier de concurrentieslag aan gaan met zalen als *Tivoli/Vredenburg* (Utrecht) en *013* (Tilburg).
Voor de periode 2017-2020 gaat Paard van Troje uit van 20 producties per jaar buiten het eigen gebouw.

Samenwerking

Paard van Troje is de spin in het Haagse web van de popcultuur en voorziet zo veel mogelijk substantiële doelgroepen in Den Haag van een passende muziekbeleving en profileert daarmee Den Haag als muziekstad. Daartoe wordt de expertise van Paard van Troje beschikbaar gesteld en ingezet waar dat nodig is. Onder de noemer Powered By Paard blijven de afdelingen programmering, marketing en productie geregeld door andere partijen ingezet worden op hun specifieke kennisgebieden. Op zijn beurt is Paard van Troje ook niet bang om daar waar de eigen kennis en expertise tekort schiet deze van buitenaf te betrekken en daar waar mogelijk samen te werken met relevante partijen en talenten om zo het draagvlak te vergroten.

Paard van Troje houdt een open visie ten aanzien van popmuziek, welke niet beschouwd kan worden als een afgebakend genre, maar raakvlakken heeft met gecomponeerde muziek, met jazz en met muziek uit andere regio's dan Europa en Noord-Amerika. Deze muzikale periferie is vaak kwetsbaar en heeft bijzondere inspanningen nodig om publiek te genereren.

Paard van Troje is blij met de coördinerende en ondersteunende rol die is weggelegd voor Jazz070, een samenwerkingsverband tussen *Projazz, Prospero, Koninklijk Conservatorium, Dans-en Muziek Centrum* en Paard van Troje dat gezamenlijke marketing en programmering op jazzgebied voorstaat. De 2015-editie van State-X New Forms (waarin jazz een hoofdmoot van de programmering vormt) fungeert als vertrekpunt van dit initiatief.

Op het gebied van wereldmuziek valt met name qua publieksbereik nog veel te winnen. In de lopende Kunstenplanperiode is wereldmuziek een belangrijk onderdeel geweest van de programmering van het festival State-X New Forms. Voor de reguliere programmering op dit gebied wordt afgestemd en samengewerkt met *Korzo Theater*, waarbij beide zalen van elkaars achterban kunnen profiteren. In overleg wordt gekozen welke van de twee locaties het meest geschikt is om een artiest te programmeren, waarna de marketing in gezamenlijkheid wordt gevoerd.

Paard van Troje blijft gecomponeerde muziek programmeren: de samenwerkingen met *Residentie Orkest (Symphonic Junction)* en *Dag in de Branding* worden voortgezet. Ook op dit vlak mag het aandeel binnen de laatste edities van State-X New Forms niet onvermeld blijven.

Dit festival (dat een fusie was van de eerder los van elkaar georganiseerde New Forms en State-X festivals) beleeft in 2016 zijn dertiende editie. Vanaf 2017 zal SXNF stoppen als onafhankelijk festival en als programmapartner van Rewire, het verwante Haagse festival, verdergaan. Hierbij wordt artistieke kennis en netwerk verdubbeld, de sterke punten van beide festivals worden benut. Rewire heeft de juiste neus voor bijzondere locaties en het aanspreken van een groot internationaal publiek, terwijl State-X New Forms een sterke geschiedenis heeft in de Haagse muziekscene. Beide festivals zien de inhoudelijke samenwerking als een belangrijke kans en een volgende stap in hun ontwikkeling om de landelijke concurrentie met tegenhangers als het Utrechtse Le Guess Who? en het Tilburgse Incubate aan te gaan. Stichting Unfold, de statutaire organisatie achter Rewire, zal verantwoordelijk blijven voor de financiering en organisatie van Rewire festival.
Paard van Troje wil de huidige geoormerkte jaarlijkse subsidie van € 70.000 voor State-X New Forms inzetten voor risicovolle en kwetsbare internationale programmering in en buiten het eigen gebouw gedurende het hele jaar en niet gebonden aan vaste festivaldagen. Inzet is 20 extra programma's per jaar te realiseren.

Het in gezamenlijkheid met *Stichting Evenementen Grote Markt* georganiseerde festival Sniester (dat jaarlijks plaats vindt aan het einde van de lente) zal per editie worden uitgebreid naar een groot driedaags stadsfestival. Vaak wordt met jaloezie gekeken naar de Groningse binnenstad die een veelvoud aan verborgen optreedplekken blijkt te herbergen, waar voor het Eurosonic-festival gebruik van wordt gemaakt. Wie echter de Haagse binnenstad goed inventariseert ontdekt ook hier diverse grote en kleine kerken, theaters en cafés, die ongekende kansen en groeimogelijkheden bieden voor Sniester. Het animo vanuit de horecaondernemers en zalen in de stad om aan te sluiten is groot. Vanwege de gratis toegankelijkheid van Sniester kan deze uitbreiding slechts plaats vinden met extra financiële injecties. De aanvraag hiervoor

onder het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur zal separaat worden gedaan door de *Stichting Evenementen Grote Markt*.

Voor de reguliere metal-concerten wordt samengewerkt met de *The Hague Heavy Metal Alliance* (THHMA), die vooral sterk is in de meer traditionele hard-rock-genres. In gezamenlijkheid met THHMA en het Rotterdamse metal-podium *Baroeg* (expert op het gebied van deathmetal en mathcore) wordt jaarlijks een nog naamloos festival in Paard van Troje georganiseerd.

De positie van collega-podium *De Boerderij* in Zoetermeer moet ook benoemd worden: een specialist op het gebied van rock- en blues-programmering voor de oudere muziekliefhebber in een locatie met een beperkte capaciteit van 600. Samenwerking met deze organisatie binnen grootschaliger locaties in Den Haag ligt voor de hand.

Binnen de dance-programmering wordt gecoproduceerd met ervaren en langer bestaande organisaties. Omdat deze sector zich razendsnel blijft vernieuwen wordt ook aan nieuwe initiatieven en jonge organisatoren met verschillende culturele achtergronden de kans geboden avonden in Paard van Troje te hosten. Om het totale uitgaansklimaat in Den Haag te versterken is Paard van Troje voorstander van samenwerking met andere (dance)clubs in de stad. Middels een Clubhopping-kaart (gratis toegang tot bijv. Paard van Troje, *Magistrat, Hoop en Roots*) zal enkele malen per jaar de complete uitgaansscene worden gestimuleerd.

Paard van Troje geeft een prominente rol aan Nederlandse en internationale hiphop binnen de programmering, waarbij zowel gevestigde hiphop als nieuwe namen aan bod komen. *Stichting Aight* verzorgt bij vrijwel alle concerten de randprogrammering, terwijl daarnaast bij de oldskool-programmering wordt samengewerkt met *The Ultimate 88 Hip Hop Reunion*. Paard van Troje en Paardcafé verzorgen jaarlijks speciaal programma binnen het *I Love Hip Hop Festival*.

De samenwerking met het *Filmhuis Den Haag* krijgt gestalte door een gezamenlijk uitgegeven pas die gratis toegang tot het Filmhuis en standaard korting bij concerten in Paard van Troje garandeert. Paard van Troje host in het Filmhuis een serie op het gebied van muziek- en cult-films.

Literatuur en gesproken woord blijft een prominente rol vervullen binnen de programmering. Bijzonder verheugend is de gedeeltelijke terugkeer van het *Crossing Border*-festival (vanaf 2016) naar de zalen van Paard van Troje, maar ook de samenwerking met organisaties als *Universiteit Leiden – Campus Den Haag* en *Haagsch College* op het gebied van wetenschap en politiek wordt voortgezet. Voor de echte rauwe Haagse literatuur zijn er twee keer per jaar de *Puur Gelul*-avonden, waarvoor steeds meer bekende Nederlanders in de rij staan om een keer te mogen optreden.

Paard van Troje blijft zich profileren als locatie, producent en eventueel organisator van zowel commerciële als culturele verhuringen, waarvan het streefaantal op 20 per jaar ligt.

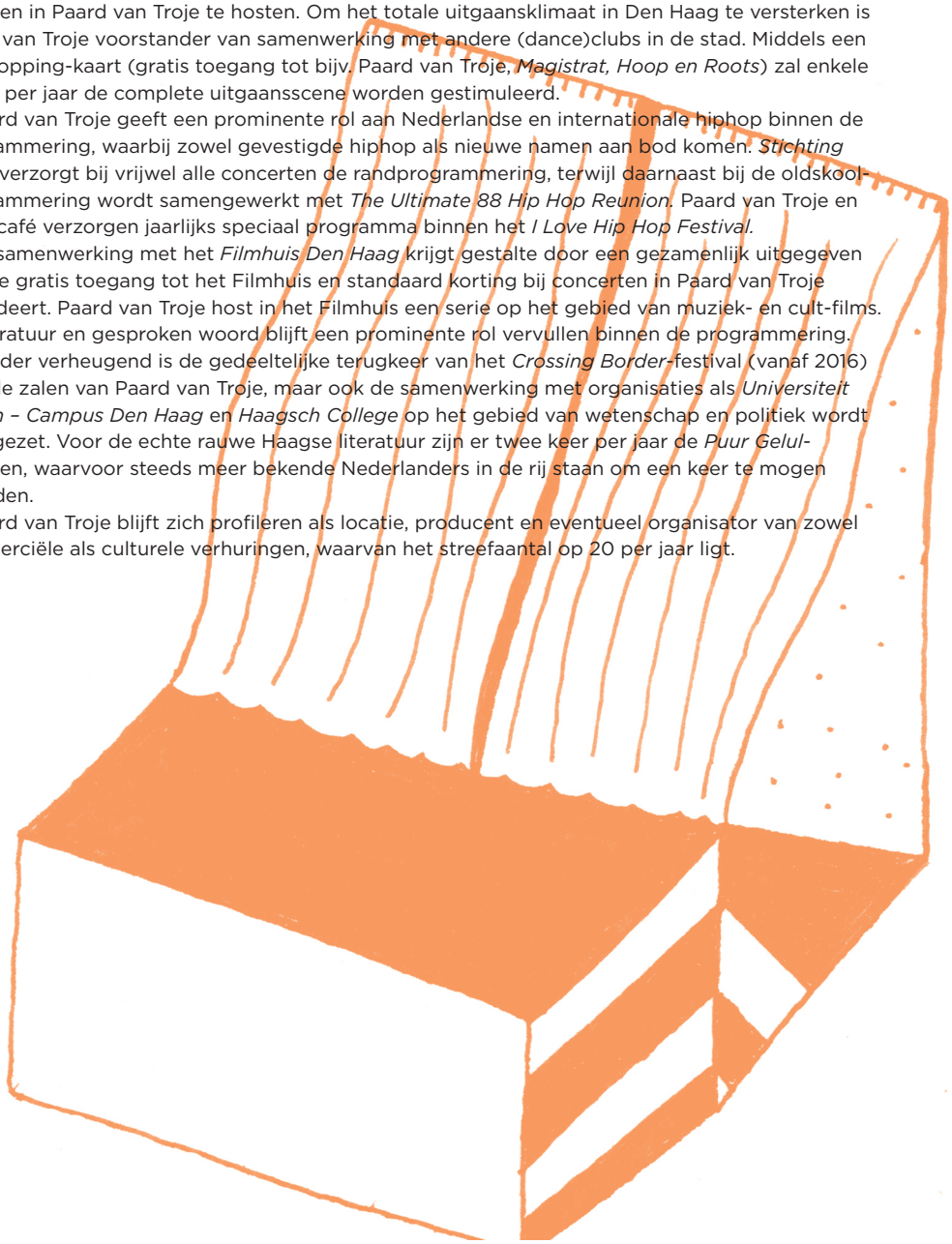

Publiek

Het streven van dit alles qua publieksbereik is de stijging van de bezoekersaantallen van de laatste jaren voort te zetten. Daarnaast zal, volgend op de brede programmering, gezocht worden naar een bezoekerssamenstelling die nog meer recht doet aan de diversiteit binnen het verzorgingsgebied van Paard van Troje. Hierbij dient overigens te worden opgemerkt dat Paard van Troje van zijn bezoekers geen nationaliteit, culturele of etnische achtergrond registreert.
Uit de kaartverkoopgegevens van de afgelopen jaren blijkt duidelijk dat de absolute bezoekersaantallen stijgen, maar dat conform de landelijke tendens herhaalbezoek afneemt *(zie fig. 3)*. Vanuit marketingoogpunt kost het echter vijf keer zo veel om een nieuwe bezoeker te trekken, dan een bestaande bezoeker te verleiden tot een volgend bezoek.

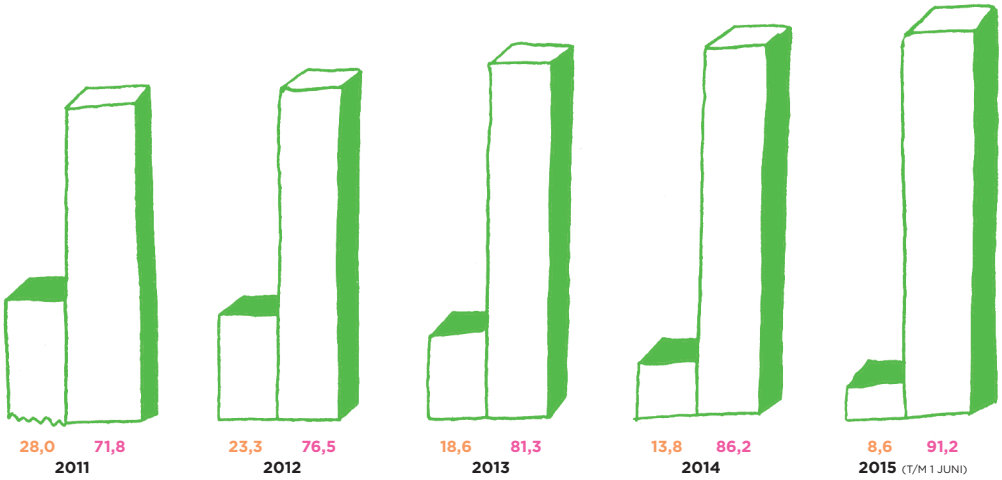

Fig. 3 - Procentuele ontwikkeling meermalig en eenmalig bezoek Paard van Troje

Onder de 175.000 bezoekers die Paard van Troje per jaar aandoen zit een groot deel eenmalige bezoekers. Streven is de gemiddelde jaarlijkse bezoekersfrequentie met 10 procent te verhogen. Wanneer 10 % van de eenmalige bezoekers aan evenementen waarvoor een entreeprijs moet worden betaald (in 2014 ongeveer 80.000) kan worden gestimuleerd tot een extra bezoek levert dat een omzetstijging van ongeveer € 180.000 per jaar op. Het streven is om gemiddeld over de jaren 2017-2020 gestegen te zijn naar 200.000 bezoekers per jaar.
Een positieve concertervaring en mogelijk herhaalbezoek hangen niet alleen van de optredende artiest af. Onderzoek van Ticketmaster ('Know Your Audience', februari 2015) wijst uit dat de totaalbeleving vaak net zo belangrijk is als de artiest. De totaalbeleving wordt mede bepaald door de service. Paard van Troje zorgt er voor dat de concertervaring zo onvergetelijk mogelijk wordt. Naast vanzelfsprekend een correcte informatievoorziening zijn daarbij van belang een helder bestelproces, duidelijke reisinformatie, een prettig en veilig deurbeleid en de mogelijkheid 'plus tickets' met parkeerkaart tegen speciaal tarief of zelfs met valet-parking aan te schaffen of een diner-arrangement in nabijgelegen horeca met een timing die op de aanvangstijd van het concert aansluit.
Middels goede publieksbegeleiding zorgt Paard van Troje voor een betere klantenbinding. In het kader van de totaalbeleving wordt in de aanloop naar specifieke concerten verdieping geboden. Denk hierbij aan exclusieve audiovisuele portretten die online gepost worden, lezingen of introducties die een breder kader scheppen.
Kaartkopers die daar akkoord voor geven krijgen na de show een fotoverslag of concertregistratie toe-gemaild, met daarin naast een kijkje backstage wellicht een persoonlijke boodschap van de artiest zelf.

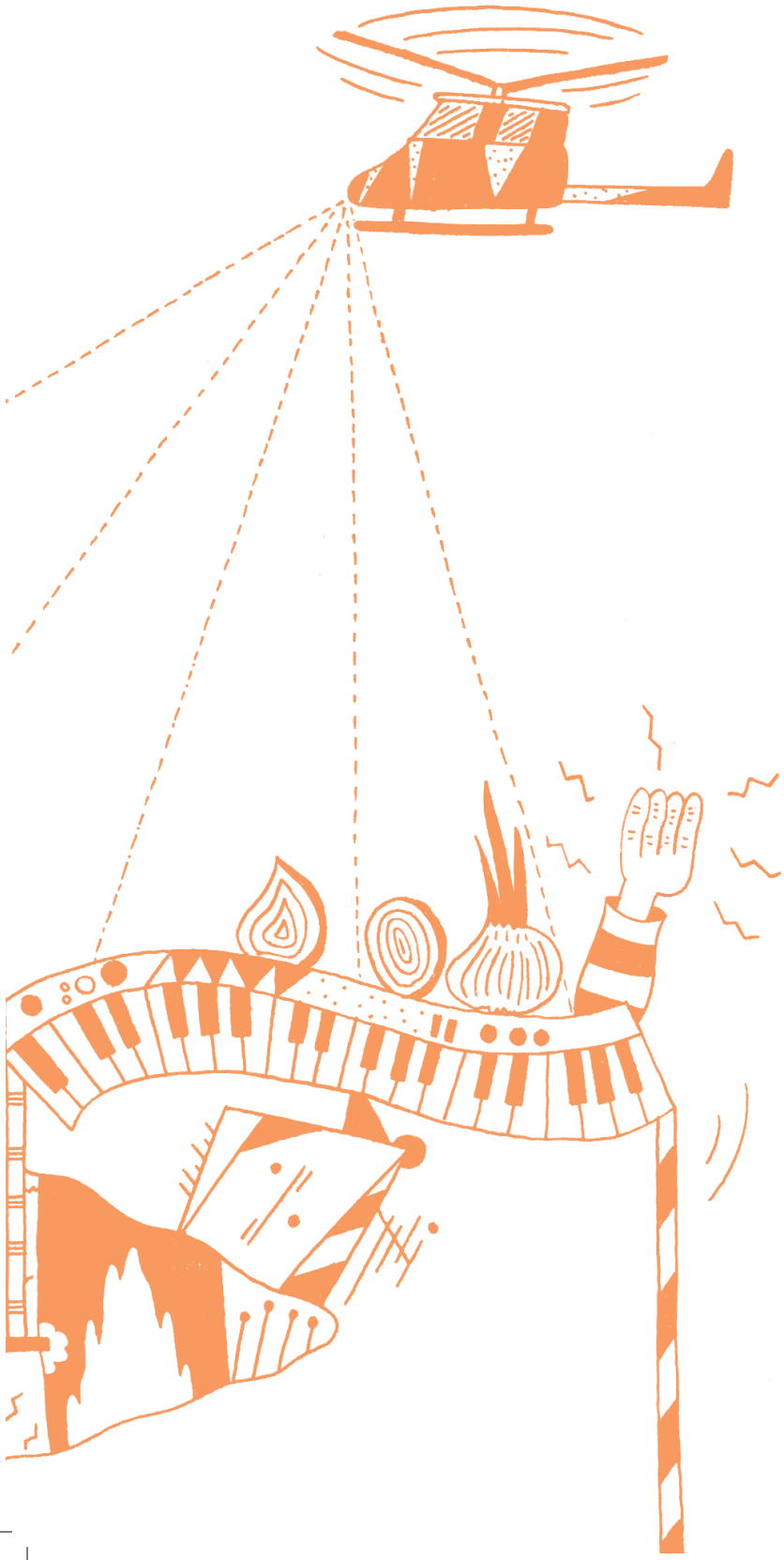

NILS FRAHM

“Topconcert van Nils Frahm in #paardvantroje In je eentje 2 uur de doodstille zaal betoveren echt waanzinnig.”

Tweet van een bezoeker na een uitverkocht optreden van Nils Frahm

In dezelfde mail zit tegelijkertijd een aankondiging van een aanstaande show in hetzelfde genre. Potentiele bezoekers die achter het net hebben gevist bij een uitverkocht programma kunnen zich op een attentielijst laten plaatsen voor een volgend concert van de betreffende artiest. Aanvangstijden van programma's worden dynamisch en aangepast aan de beste setting. Bezoekers gaan bewuster met hun dagindeling om en op bepaalde dagen (zoals zon- en feestdagen) zijn middagconcerten een goed alternatief.

Publieksbinding wordt tevens vanuit andere hoeken bewerkstelligd. In 2012 werd de verbouwing van de foyer van het gebouw deels door middel van crowdfunding gerealiseerd. Sympathisanten en ondersteuners kochten virtuele aandelen. Deze groep van trouwe vrienden wordt nog steeds op geregelde basis via uitnodigingen en voorrangsrechten betrokken bij de programma's.
De database met kaartkopers-registratie is klaar voor de toekomst. Er worden op gestandaardiseerde wijze meer klantkenmerken verzameld. Deze worden zo opgeslagen dat koppeling of (geanonimiseerde) gegevensdeling met derden mogelijk wordt. Daarnaast worden er automatische koppelingen met het online ecosysteem van Paard van Troje (website, facebook, nieuwsbrief, twitter, instagram, spotify, youtube en de wi-fi binnen het gebouw) gelegd. Het sterk stijgend gebruik van mobiele apparaten wordt hiermee optimaal gefaciliteerd. Gedrag en route van gebruikers binnen deze media worden gevolgd tot het moment waarop besloten wordt tot wel of niet kaartaankoop (*'conversietracking'*), zodat de promotiestrategieën gerichter uitgezet kunnen worden.

Aan de hand van de bovengenoemde bezoekerskenmerken wordt met de wereldwijd gebruikte *'Mosaic doelgroepsegmentatie'*-systematiek een onderzoek naar het bezoekersgedrag gedaan. De uitkomst hiervan geeft inzicht in de vertegenwoordiging van typerende bevolkingsgroepen binnen het verzorgingsgebied. Van deze doelgroepen wordt het mogelijk bezoekerspotentieel voor Paard van Troje bepaald (van 'sterk ondergemiddeld' tot 'sterk bovengemiddeld'). Via een toetsing met de database wordt bekeken of het bereik binnen deze doelgroepen in praktijk correspondeert met de gestelde verwachtingen. Deze nieuwe inzichten geven handvaten voor bijsturing op marketing- of programmaniveau om het maximum potentieel te bereiken.
Met de verzamelde gegevens over bezoekgedrag, -profilering en -segmentatie en eigen kennis en ervaring over het bereik van de diverse doelgroepen die aan muziekgenres te koppelen zijn wordt steeds gerichtere promotie gedaan. De resultaten van zowel offline- als online-promotie worden zo goed mogelijk meetbaar gemaakt om de effectiviteit van de boodschap te kunnen beoordelen.
De toenemende digitalisering heeft tot gevolg dat de promotie-inzet meer richting het digitale domein schuift en er steeds minder drukwerk wordt ingezet.

Bedrijfsvoering, economische en maatschappelijke betekenis

Tezamen met een absolute groei van de bezoekerscijfers zullen de beschreven marketing-activiteiten leiden tot hogere jaaromzetten bij Paard van Troje. De inspanningen die daarvoor nodig zijn brengen echter ook hogere kosten met zich mee, welke alleen gedekt kunnen worden met een gelijkblijvende verhouding tussen subsidies en eigen inkomsten. Het rendement op een investering uit publieke middelen dat Paard van Troje biedt is groot. Voor elke euro subsidie realiseert Paard van Troje twee euro eigen omzet.
Daarnaast zorgen de activiteiten voor een grote economische spin-off in de rest van de stad. De naburige horeca houdt bijvoorbeeld de programmering en het te verwachten bezoek bij Paard van Troje nauwlettend in de gaten om hier de personeelsplanning op af te stemmen. Ook de programmering zelf levert economische activiteit op: denk alleen al aan de honderden hotelovernachtingen die Paard van Troje doet voor optredende artiesten.
Cultureel ondernemerschap is een tweede natuur van Paard van Troje. De afdelingen horeca en

verhuur zoeken bij voortduring naar mogelijkheden om omzetstijging te realiseren. Paard van Troje zet in de periode 2017-2020 in om naast algemene sponsoring van onder meer Rabobank en drankenleveranciers programma-gerelateerde sponsoring voor elkaar te krijgen.

De omzetstijging is om meerdere redenen nodig om de continuïteit van Paard van Troje te kunnen waarborgen.
In de terugblik werd al gememoreerd dat de organisatie in de Kunstenplanperiode 2013-2016 met een negatief eigen vermogen werd geconfronteerd dat ze zelf middels een financieel herstelplan aan het wegwerken is. Mede dankzij de onmisbare steun van de gemeente als belangrijkste partner zal dat plan voor aanvang van de nieuwe Kunstenplanperiode gerealiseerd zijn. Dat betekent echter dat de periode 2017-2020 aanbreekt zonder enig vet op de botten. Het financieel herstelplan voorzag ook in een investeringsstop, waardoor een achterstand in vervanging van apparatuur is ontstaan. Desondanks heeft iedereen binnen de organisatie zonder morren zijn steentje bijgedragen. Deze situatie kan echter niet nog eens jaren duren. Paard van Troje moet kunnen investeren in extra personeel om de organisatie als geheel overeind te houden. Het uitbreiden van samenwerkingsverbanden en het meer programmeren (zowel binnen als buiten het gebouw) kunnen alleen gerealiseerd worden door een uitbreiding van de afdeling programma en marketing. De stijging van de bezoekerscijfers zal dit gedeeltelijk maar niet in zijn geheel kunnen financieren. Voorts leunde de personele organisatie voor bijna 10 % op gesubsidieerde arbeidsplaatsen die in 2015 zijn komen te vervallen. Ook de invulling van deze banen door volledig betaalde krachten heeft uiteraard kostentechnische gevolgen.

Paard van Troje wordt door bands, boekingskantoren en organisatoren geroemd om zijn professionele aanpak: technisch en ander personeel is van hoog niveau. De technische faciliteiten (licht en geluid) van de zalen worden evenzeer geroemd, maar een deel ervan is - ondanks een decennium lang goed onderhoud en stipte reparatie - ernstig aan vervanging toe. Er dreigt op dit gebied een achterstand te ontstaan die de concurrentiepositie binnen het Nederlands poplandschap niet ten goede komt. Een state-of-the-art poppodium is een noodzakelijke voorwaarde om een nationale rol te kunnen blijven spelen.

KENSINGTON
"Paard van Troje // Lovelylovelylovely!! Den Haag = epic #paardvantroje #denhaag #party #RIVALS"
Tweet van de band Kensington na een uitverkocht optreden

De versterking van Paard van Troje is ook broodnodig gezien de toenemende concurrentie in het land. Gages en andere eisen van artiesten stijgen al jaren (ook op het niveau van de programmering van poppodia). Risicovol programmeren brengt daardoor ook grotere financiële risico's met zich mee. Eén van de taken van de programmeurs is deze risico's te spreiden. Dit leidt niet noodzakelijk tot verschraling. Door enerzijds meer mainstream te programmeren kan daar anderzijds voldoende voor kleinere doelgroepen tegenover worden gezet.

Verbreding van de doelgroepen biedt meer mogelijkheden voor concerten die een groot publiek trekken. Er zijn nieuwe publieksgroepen zoals kapitaalkrachtige 40-plussers die met het hele gezin komen. Onder invloed van gespecialiseerde kanalen (die veelal online te vinden zijn) kunnen ook nieuwe artiesten relatief snel een flink publiek bereiken. Het onderscheid tussen niche- en mainstream-programma is dan vaak moeilijk aan te geven. Er liggen derhalve meer kansen om met programma geld te verdienen, maar aan de andere kant is de kans op verliesgevend programma ook gegroeid: het risico is groot. De hogere gages van bands vertalen zich in de gehanteerde ticketprijzen. Vraagprijzen stijgen onder meer door onderlinge concurrentie van festivals, zonder dat daar een directe link is met het aantal verkochte kaarten, met een mogelijk verstoorde marktverhouding als gevolg.
Een ander punt van zorg is de steeds kortere periode waarin tussen festivals succesvol clubshows geprogrammeerd kunnen worden. Het festivalseizoen wordt langer en het podiumseizoen korter.

Een volgend punt van aandacht is dat aanbod van de poppodia meer en meer geconcentreerd wordt in Amsterdam (waar *Paradiso* steeds meer podia exploiteert) en Utrecht (het nieuwe *Tivoli/Vredenburg* met zijn veelheid aan zalen). Boekingskantoren zoeken bij tournees veelal naar spreiding van geprogrammeerde shows, waarbij de geografische ligging van Den Haag ten opzichte van de genoemde steden niet gunstig is. De tijd dat buitenlandse (maar ook steeds vaker succesvolle Nederlandse) acts uitgebreide tournees door het land deden is definitief voorbij.

Een van de oplossingen ligt in het zelf produceren en initiëren van uniek programma om zo minder afhankelijk te zijn . De reeds eerder genoemde *Symphonic Junction*-avonden, Haagse avonden als *Puur Gelul* en *Ongetemd*, maar ook de vele speciale projecten die binnen State-X New Forms werden gerealiseerd zijn daar voorbeelden van. Het zijn (weliswaar dure) maar inhoudelijk dusdanig bijzondere programma's dat de rest van het land daar met bewondering naar kijkt. *Puur Gelul, Ongetemd* en *Symphonic Junction* worden inmiddels ook door andere zalen in het land geprogrammeerd.

Samenvattend: er is geen enkele aanleiding voor Paard van Troje om tevreden achterover te leunen en op de lauweren te gaan rusten. Er zijn vragen die een antwoord behoeven en er zijn ook zeker bedreigingen uit de markt, maar er zijn voor een dynamische organisatie als Paard van Troje meer dan voldoende mogelijkheden om deze vragen op te lossen en bedreigingen te bestrijden. Dat kan Paard van Troje niet alleen. Samenwerking met andere organisaties staat voorop. Met nagenoeg alle culturele instellingen in de stad is die samenwerking er en deze zal nog verder worden uitgebreid. De gemeente Den Haag is een onmisbare partner om het beleid van Paard van Troje gestalte te geven. De essentiële keuze voor de komende jaren is echter de erkenning dat groei noodzakelijk is en dat groei van een poppodium van de omvang van Paard van Troje alleen mogelijk is wanneer de verhouding tussen de publieke bijdrage en de eigen inkomsten in stand wordt gehouden.

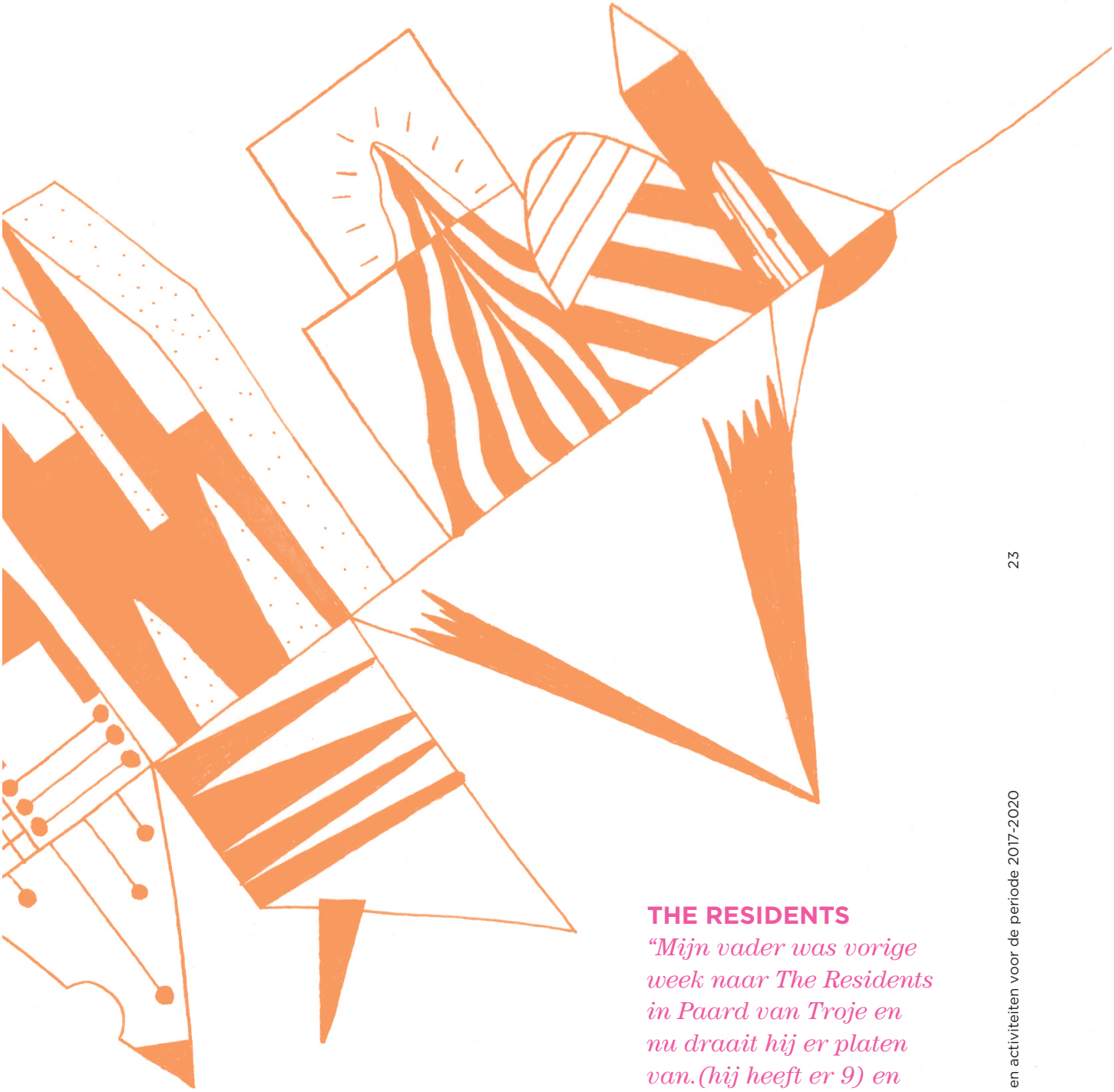

THE RESIDENTS

"Mijn vader was vorige week naar The Residents in Paard van Troje en nu draait hij er platen van.(hij heeft er 9) en het is best wel cool"

Tweet van Irene Kattepootjes

PAARD VAN TROJE
MEERJAREN BELEIDS-PLAN 2016 - 2020
COLOFON

Paard van Troje
Prinsegracht 12
2512 AE Den Haag
T: 070 7503434
E: info@paard.nl

Oplage: 200 stuks
Vormgeving: Robert Muda van Hamel
Illustraties: Father Futureback
Fotografie: Jan Rijk, Wouter Vellekoop, Stephan Kaffa
Tekstadvies: Joy Arpots
Druk: Nautilus, Leiden